

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună,
conținând însă un număr dublu de
pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați . . . . . 500 Lei pe 1 an
Magistrați . . . . . 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu . . . . . 30 Lei
Un număr dublu . . . . . 55 Lei
Un număr vechi . . . . . 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adf. Telefon 630

Director, Fondator și Redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost. Prim-președinte de Tribunal
Pro Decanul Baroului avocaților
din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Docan P. George
Președinte Tribunalul Buzeu

Dolj I. Ionescu
Președinte la Consiliul legislativ

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hașleganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurițiu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru, Avocat Oradea-Mare

Leon N. Gheorghe Dr.
Profesor la Universitatea din Cluj

Maria Alexandru
Prim președintele Curții de Apel
Timișoara

Mănescu Ion
Președinte la Curtea de Apel Cluj

Micșa Pompei
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Primprocuror la Tribunalul Brăila

Petrescu F. Vasile
Președinte de secție la Trib. Sighișoara

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Brașov

Porușu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Stefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Stetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Dem. Tigoianu
Magistrat

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Ulvineanu Alexandru
Consilier la Curtea de Apel Cluj

Vioreanu G. Ioan
Judecător tribunalul Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat, Avocat din Cluj

CONTINUTUL

1. A murit magistratul Regent Buzdugan.
2. Chemarea în garanție . . . . . de *D. Tigoianu*
magistrat
3. Memoriul Camerilor notarilor publici
Oradea, Cluj, Timișoara și Târgu-Mureș
adresat domnului ministru al Justiției, în
chestia anularilor
4. Rezumate de Jurisprudența stabilite de
Instanțele jud. Ardeal și Curtea de casație
5. Recenzii
6. Informațiuni

Banca Ardeleană și Cassa de Economii S. A. R.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointereseată cu: Banca Chrissoveloni, București și Banca Comercială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA DE CREDIT DIN CLUJ SOC. AN. CLUJ, PIAȚA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei

77,000,000

7

SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOSÂN.

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Efectuază
avantajos
orășice ala-
ceri bancare

Banca Generală a Țării Românești București,

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea-
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60,000,000 // Rezerve Lei 50,000,000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Secția specială
pentru ciment - Secția de
Bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate piețele interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

Capital: Lei 50,000,000
Fonduri: Lei 20,000,000

Legături directe cu America!

Banca Chrissoveloni

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

Capital și rezerve:
LEI 350,000,000

SUCURSALA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York,
Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci
afiliate: Banca de Devize și Lombard,
București, Banca Ardeleană Casa de Eco-
nomie Cluj, Chrissoveloni & Co. Paris,
Chrissoveloni & Co. Viena

TELEFON:
379, 62, 427, 980

Industria Sarmei S. A. Cluj

Fabrica: Câmpia-Turdei

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe,
Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămită, Sârmă
de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă
ghimpată, zincată, Agrafe.

Telefan: 4-40, 5-47 — Adresa telegrafică: „Ferrum” Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Institutul și Autoritățile: 700 Lei pe 1 an
Advocați: 500 Lei pe 1 an
Magistrați: 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu: 30 Lei
Un număr dublu: 35 Lei
Un număr vechiu: 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclama România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adfje. Telefon 630.

A murit magistratul regent Buzdugan

Steagul Tării Românești se ridică din nou cernit, pentru a exterioriza durerea ce a cuprins ființa acestui mult încercat popor, atât de cuminte și atât de adânc ascultător minții lui!

Un neam întreg tremură sub înfiorarea unei dureri care a cuprins inimile tuturor, dela un capăt la altul al țării!

Se pare că o fatalitate neîmblânzită îl urmărește dela un timp; fatalitate care își afirmă puterea-i magică pentru a evidenția și mai mult virtutea lui.

Bătrâni sfințici; spirite create și împărtășite de ambianța unui idealism curat, au fost tot atâtea genii bune, caractere solide, pe cari sîta vremii, în veșnica ei cernere, le mai păstrase drept mentori pentru generațiile noui. Figuri frumoase, reprezentative ale unei generații, ce încet, încet ne lasă! Ce pilduitoare a fost și este munca lor trudnică, din care ori cine poate vedea înfrățirea într-o dreaptă armonizare a muncii lor titanice cu acel spirit cu totul desinteresat, acel de a te simți în slujba tuturor! În concepția lor pornită dintr-o rațiune curată și dreaptă erau departe de atmosfera bolnăvicioasă de caractere a unui arivism bolnav prin el însuși, care pare-se că stăpânește întreaga rațiune de a fi a epocii de azi.

Un spirit mare — comoară a naturii — format și călit în spiritul și atmosfera dreptății, dozat cu un caracter ferm, era predestinat ca să ocupe un loc de frunte în complexul activității societății românești. Ajuns la treapta cea mai înaltă a slujitorilor dreptății pe care a ilustrat-o cu știința sa adânc pătrunzătoare, și-a continuat-o ca sfințic direct al Tronului și ca factor determinant Constituțional, apogeul magistraturii!

Iată Omul pe care-l plânge — în durerea lui mută — un întreg neam!

Câtă modestie în toată desfășurarea muncii lor tenace! Cu toate acestea viața de toate zilele cu preocupările-i meschine — determinate de atât de multiple cerințe, multiple prin numărul și calitatea lor — ne ține departe și în imposibilitatea de a vedea aureola care încununează atâtea frunzi gânditoare. Târâți în vâltoarea unui pozitivism exagerat, nu suntem în stare să ne ridicăm până la idealismul curat pe care totuși, Ei, figuri din alte vremi îl împrăștie, ca o iradiare binefăcătoare prin liniștea transcendentă a lumii din care pornește.

Toate acestea se văd, se cunosc acum!

Pe fruntea — azi încremenită de atingerea veșniciei — nu se vede nici o cută. Dinnăuntru ei, din acea lume lăuntrică gânditoare, iradiază puterea unor gândiri puternice, stăpânitoare omagiului unei dureri mute obștești.

Poporul Român își scrie astfel epopea! În cele mai grave nenorociri, ori cât de surprinzătoare ar fi prin spontaneitatea lor, își stăpânește durerea într'un mutism încăpăținat, dar rațiunea nu și-o pierde. Atunci este mai lucid, spiritualicește este mai clar văzător și e mai stăpân pe rațiunea care-l pune mai aproape de realitate.

Cu toate acestea să nu uităm, că din fiecare ungher al acestei țărișoare pot răsări spirite divergente intereselor noastre, spirite cari stau la pândă și caută să speculeze orice moment de ezitare sau de îndolență din partea noastră, și punând stăpânire pe spiritele slabe să pună în cumpănă însăși existența Statului.

Pasiuni, credințe de orice fel, interese colective sau individuale, trebuiesc topite la un loc în ideea existenței și salvării ființei Statului, singura care trebuie să fie preocuparea tuturor; și aceasta cu atât mai mult, cu cât se pune în joc una din cele mai grele și serioase probleme.

Nu ne rămâne altceva de făcut, decât, ca durerea de acum — ori cât de profundă este — s'o înnabușim în rațiunea siguranței de azi și de mâine a Statului!

Să ne mângâie credința că cel ales urmaș al neuitatului dispărut, tot reprezentant al magistraturii, îl va urma continuându-i muncă fără preget pentru consolidarea Statului și întărirea națiunii românele.

Ardealul Juridic.

Chemarea în garanție

Condițiuni de admisibilitate

CHEMAREA ÎN GARANȚIE

Am căutat, pentru complectă lămurire a acestei chestiuni, să impart studiul condițiilor de admisibilitate a cererii de chemare în garanție, în două părți: a) partea referitoare la chiar fondul chestiunii și b) partea referitoare la forma pe care trebuie s'o îndeplinească cererea aceasta, din punctul de vedere pur procedural.

Dacă, în ce privește această de o doua formă sub care se prezintă discuțiunea — adică acele condițiuni de îndeplinit din punct de vedere pur procedural — mare dificultate nu prezintă chestiunea, textele de legi: Art. 89 Pr. Civ. Trans. și corespunzătorul său Art. 112 și 113 Pr. Civ. Rom. pentru judecătorii și Art. 9, 10, 11, 30 și 31 din legea privitoare la unificarea unor dispozițiuni de procedură Civilă și Comercială pentru Tribunale și Curți, fiind complect lămuritoare, mai ales că la toate acestea se adaugă o jurisprudență bogată. Deci aplicabilitatea lor, considerate sub acest raport, nu mai poate da naștere nici unei controverse.

Cât privește prima parte a chestiunii; aceasta fiind mai subtilă, prin forma sub care se poate prezenta și pune în discuțiunea părților litigante, poate și e susceptibilă să dea naștere la controverse, fără ca totuși, chestiunea să fie precizată într'o formă juridică reală și prin aceasta, perfectă.

Ce conține Art. 89 Pr. Civ. Trans.? Enunță: „... partea care crede că ar pierde procesul, poate valorifica o pretenție de garanție sau de desdăunare, contra unui terțiu, sau care s'ar teme de pretenția unui terțiu, în cazul când ar pierde procesul; sau mai departe: „acela care este dat în judecată pentru o pretenție pe care o pretinde și terțiu pentru sine, poate să cheme în garanție pe terțiu...”. Cam tot în același sens e și cuprinsul Art. 112 Pr. Civ. Rom. Cât privește legea privitoare la modificarea și unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comercială, e și mai laconică din acest punct de vedere. Cred că sub acest raport, lipsa constatată constituie o lacună a legiuitorului, lacună care se va evidenția tot mai mult, când aplicațiunea ei se va pune în concordanță cu realitatea.

Prin urmare, din examinarea textului sus menționat, se desprinde cazul a două ipoteze de drept când una din părțile litigante, pot și au dreptul de a recurge la calea procedurală a chemării în garanție: întrevăderea unei posibilități de pierderea cauzei cu asigurarea reparării daunelor sau păstrarea unei garanții — și într'un caz și în altul, echivalentul daunelor ce ar deriva din și cu ocaziunea procesului —; în a doua ipoteză, obținerea unei hotărâri opozabilă și terțului care și valorifică o aceeași pretențiune pentru o aceeași creanță. Aci ar fi cazul mai de grabă al unei intervențiuni principale, reglementat de Art. 82 Pr. Civ. Trans.

Forma sub care se prezintă aceste două ipoteze de drept și care rezultă din redacțiunea textului sus menționat, ese foarte elastică și poate fi susceptibilă de multe interpretări. Admisibilitatea lor sub această formă, ar putea duce la sdruncinarea principiului generalmente admis „fără interes, nu există drept la acțiune”, axioma dreptului de a acționa în justiție, care este concretizată în dispozițiunile procedurale ale Art 71 Pr. Civ. Trans.

Formula pe care se sprijină acest principiu nu trebuie considerată — vorbind din punctul de vedere al prin-

cipiului în sine — ca fiind invocat de parte. Interesul în acest caz, în această situațiune specific juridică, trebuie să se refere, mai mult, trebuie să derive dintr'un raport de drept pur contractual, prezentând un nex juridic imediat față de dreptul litigios care face obiectul procesului principal.

E drept că rațiunea de care au fost conduși legiuitorii celor două articole procedurale, când au admis și au căutat se reglementeze — în mod uniform aproape — chestiunea chemării în garanție, a fost pornită din spiritul unei mai bune și mai precis salvagădări a intereselor patrimoniale ale părților din procesul principal, salvagădare obținută atât prin garanția imediată pe care o vor putea avea în caz de pierderea procesului, dar și prin faptul că litigiul se va putea soluționa complect, terțiu introdus în cauză prin chemarea lui în garanție, va intra odată cu aceasta în întregul angrenaj al procesului principal, toate actele procedurale și hotărârea adusă fiindu-i în totul opozabile; iar din punctul de vedere al administrării justiției se va evita contrarietățile de hotărâri.

Dar tocmai din acest punct de vedere, și anume al raportului de drept, care trebuie să existe între dreptul litigios și dreptul uneia din părțile litigante din procesul principal, care recurge la mijlocul procedural al chemării în garanție, pune în discuțiune și consideră ca fiind de o absolută necesitate existența acestui drept specificat mai sus. Și pentru ce este necesară existența acestui raport de drept obligațional, pe care textele analizate nu-l prescrie?

De regulă generală — și după cum rezultă și din textele Art. 89 și următorii Pr. Civ. Trans. și Art. 112 Pr. Civ. Rom. precum și Art. 30 din legea privitoare la modificarea și unificarea unor dispozițiuni din procedura civilă și comercială — cererea de chemare în garanție, urmează a se judeca odată cu procesul principal cu care e și conexat; excepție fac unele cazuri specifice.

Un drept — indiferent de natura lui — derivat sau născut din raporturi juridice diferite, când va fi cazul de a fi valorificat în justiție, diferite vor fi și probatoriile pe cari se sprijină și cari vor fi a se administra. Ce va rezultă de aci, dacă se va admite fără nici un alt criteriu, decât doar numai textele menționate de procedură, cererea coprigonitorului interesat referitoare la chemarea în garanție a terților?

După cum rezultă din cuprinsul acestor texte procedurale, procesul principal va trebui să sufere multe tergiversări necesitate de procedura administrării probelor propuse pentru valorificarea dreptului pretins ori opus pe calea cererii de chemare în garanție, în contra terțului chemat; aceste tergiversări, vor fi fatal să se întâmple, mai ales atunci când raportul de drept dintre partea coprigonitoare și terțiu chemat nu va avea nici un nex juridic în ce privește fondul litigiului procesului principal, și diferit fiind acesta, diferite vor fi și probatoriile ce urmează a fi administrate.

Prin urmare de aci rezultă că instanța de judecată, în mod implicit ar împieta asupra dreptului părții litigante din procesul principal, într'un cât ar fi pusă în situația de a suporta dificultățile provocate de lucrările procedurale necesitate de cererea de chemare în garanție. Ori, pentru ce această restricțiune în valorificarea unui drept pe calea justiției, atât timp cât nu există nici un raport de interdependență, care să stabilească o finalitate între cele două de drept, ale colitigantului din procesul principal și terțiu chemat în garanție; fiecare fiind

juridicește, de sine stătător. Numai existența acestui raport de interdependență, deci numai în virtutea acestei finalități juridice, poate determina și pune în discuțiune opozabilitatea lor și limita acestei opozabilități, indiferent dacă aceste drepturi derivă din contract, corectivul său, quasi-contact, quasi-delict sau lege. Acestea sunt singurele cazuri legale, în urma cărora se poate ajunge la această interdependență, în virtutea căreia urmează a se considera ca făcând parte din complexul juridic obligațional al întregului proces, și raportul obligațional al terțiului chemat în garanție.

Un exemplu va fi edificator, pentru demonstrarea celor susținute până acum: reclamantul — cumpărător al unui imobil — cheamă în judecată pe pârât — vânzătorul acestui imobil —, pentru ca aceasta să fie obligat de a suporta și dispune degrevarea imobilului de toate sarcinile cu care era grevat la încheierea contractului de vânzare-cumpărare, și în care se stipulase expres această obligațiune a pârâtului vânzător. Procesul se naște pentru nerespectarea acestei obligațiuni de către vânzătorul pârât. Acesta din urmă, sub motiv că a încredințat sumele respective diferitelor persoane în scopul de a achita toate creanțele — fără însă ca acest lucru să se fi specificat în contractul intervenit între părțile litigante — și întrucât aceștia nu au executat mandatul dat, cere chemarea lor în garanție, pentru ca responsabilitatea lor izvorâtă din acest mandat, să fie discutată în procesul principal și să se stabilească concomitent cu aceasta.

Pentru ca cererea pârâtului, în ipoteza de față, referitoare la chemarea în garanție a acestor persoane, să fie admisibilă, ar fi trebuit ca: mandatul dat lor de a achita creanțele ce grevau imobilul în chestiune, să fi făcut obiectul unor stipulațiuni în contractul de vânzare-cumpărare intervenit între părțile colitigante al procesului principal; sau în cel mai rău caz, să se fi prevăzut în contract — fie chiar în mod stereotip și ipotetic — această dispozițiune. Prin acest mod, reclamantul — cumpărătorul imobilului ar fi fost pus în situațiunea de a se supune acestor dispozițiuni de un caracter atât de aleatoriu prin riscurile cari ar fi derivat din această situațiune, pe care și-ar fi creat-o singur.

Natural că în acest caz, ambele acțiuni, atât cea care face obiectul procesului principal, cât și aceia rezultată din chemarea în garanție, fiind într'un raport de interdependență, se vor putea, și trebuie să fie judecate concomitent: reclamantul nemaiputând obiecta că poate fi prejudiciat în ce privește valorificarea drepturilor lui prin tergiversarea soluționării procesului. Același probatoriu va servi pentru dovedirea ambelor acțiuni; în plus, se va face dovada încredințării sumelor respective în mâna terților chemați în garanție.

Faptul pe care pârâtul din procesul principal, va căuta să-l opună chemaților în garanție, e drept că e generator de obligațiuni, nu va putea fi pus în discuțiune în procesul cu reclamantul și aceasta, cu atât mai mult, cu cât acest fapt e personal terților, și nu le poate fi opozabil decât numai lor: obligațiunea lor derivă dintr'un fapt delictual, și nu poate să producă consecințe de drept decât numai în ce privește pârâtul.

Că pârâtul va putea să-și valorifice drepturile, de dădăunare față de chemații în garanție, aceasta e foarte adevărat, dar nu pe această cale, ci numai pe calea acțiunii principale. Soarta procesului care se va porni în urma acestei acțiuni, urmează a se hotărî cu totul independent și în afară de procesul pendinte între reclamant și pârât,

și fără să fie posibilitatea unei contrarietăți de hotărâri.

De altfel, însuși legiuitorul celor două proceduri s'a arătat mai circumspect, atunci când a fost vorba de admisibilitatea cererilor de chemare în garanție, pentru că după Art. 90 Pr. Civ. Trans. și Art. 112 Pr. Civ. Rom. se constată că a căutat să aducă un temperament dispozițiilor Art. 89 Pr. Civ. Trans. și Art. 112 chiar Pr. Civ. Rom. întru cât a prevăzut că, partea coprigoitoare care voiește a recurge la acest mijloc procedural al chemării în garanție, va trebui să arate temeiul acestela. În această privință Art. 112 Pr. Civ. Rom. e mai categoric, prin faptul că e și mai explicit și mai expres când preconizează că instanța de judecată, are dreptul de a cerceta și aprecia temeinicia motivelor cari au dus la formularea cererii de chemare în garanție.

Prin urmare iată că nici legiuitorul nu s'a lăsat sedus prea mult de sentimentul unei prea mari protecțiuni, pe care a căutat s'o acorde părții coprigoitoare când a admis introducerea unor terțe persoane în procesul principal prin chemarea lor în garanție, pentru salvagardarea dreptului acesteia de desdăunare, prin asigurarea pe care i-o poate aduce soluționarea procesului alături de cei chemați în garanție: imediat însă a prevăzut și corectivul — pornit din rațiunea de justiție și echitate —, corectiv specificat în dispozițiunile Art. 90 Pr. Civ. Trans. precum și mai precis și mai concretizat, în Art. 112 Pr. Civ. Rom.

Cât privește dispozițiunile Art. un cuprins mai general și mai larg ale Art. 89 Pr. Civ. Trans. s'ar părea că sunt mai mult complectate de expunerea de motive, care îl însoțește. În expunerea de motive se preconizează că, cererea de chemare în garanție, poate avea loc — afară de cazul unei valorificări al unui drept de desdăunare — și în cazul când, pierzându-se procesul principal, ar fi posibil ca și un terțiu să-și valorifice un drept asupra aceleiași creanțe; și dă ca ex. litigiul dintre comisionar și terțiu, litigiu reglementat de Art. 368 C. Com. Trans. întrevăzând perspectiva de a interveni și comitentul. Cazul acesta însă nu diferă de acele reglementate în mod generic de Art. 89 Pr. Civ. Trans. Comisionarul și comitentul sunt în raporturi de drept contractual. Acest raport de drept e susceptibil de a naște legături de interdependență cu toți acei terți cu care va contracta comisionarul; această situațiune rezultă mai ales din cuprinsul Art. 368 C. Com. în al său aliniat ultim.

Legiuitorul român, se pare că a fost mai circumspect când a căutat să legifereze chestiunea provocată de cererea de chemare în garanție, pentru că, pe lângă latitudinea pe care o dă instanței de judecată de a aprecia temeinicia motivelor cari duc la admisibilitatea cererii de chemare în garanție — latitudinea acordată prin Art. 112 Pr. Civ. — după ce prin Art. 113 Pr. Civ. recomandă în principiu cum trebuie să se judece, din punct de vedere procedural, această acțiune determinată de chemarea în garanție, și care trebuie să fie situația procesului principal în urma admisibilității în principiu a acesteia vine prin Art. 114 Pr. Civ. și sub forma unor excepțiuni preconizează că totuși, acțiunea determinată de chemarea în garanție se va putea judeca în urma procesului principal, când:

a) cererea de chemare în garanție s'a formulat după apărarea asupra fondului;

b) procesul principal este în stare de a se judeca și cererea de chemare în garanție este de natură de a nu putea fi judecată în grabă. Aci este tocmai cazul care

face obiectul discuțiunii de față. În acest caz, cererea de chemare în garanție va face obiectul unui proces separat și urmează a se judeca întocmai ca o acțiune principală. În acest sens se afirmă și jurisprudența recentă a Casației noastre. — Cas. I. Dec. 116/1928 din 23 Maiu, publ. Jurisprudența Generală No. 6/1929 speța 223.

Natural că dispozițiunile Art. 114 Pr. Civ. nu vor fi aplicate în cazul unui proces de evicțiune; în acest caz cererea de chemare în garanție se va judeca concomitent cu procesul principal, aplicându-se textul Art. 89 Pr. Civ. Trans. respectiv Art. 113 Pr. Civ. Rom. raportul de interdependență fiind stabilit prin lege.

Legea privitoare la unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comercială, în articolele pe cari le-am amintit în cursul acestor discuțiuni, nu se preocupă decât numai de partea formală a chestiunii și nici de cum de fondul ei, adică acele condițiuni, acele criterii de drept, car. sunt sau pot fi susceptibile de a duce la admisibilitatea în principiu a cererii de chemare în garanție. Cred, de altfel, că sub acest raport, singurele dispozițiuni datătoare de ton și la cari se vor referi instanțele de judecată, ori de câte ori va fi cazul, vor fi Art. 90 Pr. Civ. Trans. și Art. 112 și 113 Pr. Civ. Rom.

Dem. Tigoianu
Magistrat

Memoriul

Camerilor notarilor publici Oradea, Cluj, Timișoara și Târgu-Mureș adresat domnului ministru al justiției, în chestia anularilor

Anulările numirilor de notari publici, făcute prin deciziunile ministeriale publicate în numărul 179 dela 14 August 1929, al „Monitorului Oficial“, au alarmat cu drept cuvânt întregul Corp al notarilor publici din ținuturile alipite.

În fața situației precare, create notarilor publici din Ardeal în urma acestei măsuri neobicinuite, precum și în urma unor declarațiuni, făcute de oameni cu răspundere, în sensul că după reîntoarcerea Excelenței Voastre în țară, se va face o nouă serie de anulări;

Camerele notarilor publici din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, în calitatea lor legală de organe reprezentative a notarilor publici din circumscripțiile lor, îngrijorate de însăși soarta instituțiunii, care cu greu va putea suporta o asemenea încercare, se văd îndemnate de a atrage atențiunea Excelenței Voastre, atât asupra lipsei de fond legal a măsurilor luate de minister, cât și asupra unor consecințe desigur nedorite, ce vor avea acele măsuri.

Legile notariale ungare (XXXV : 1874 și VII : 1886) au îngredit funcțiunea de notar public cu cele mai desăvârșite garanții ale independenței. Numirea pe viață, inamovibilitatea și netransferabilitatea. Poate chiar pentru aceasta, nici o funcțiune publică, nu era atât de greu accesibilă pentru români, aproape excluși de altfel și dela alte funcțiuni, ca și notariatele publice.

După Unire, Consiliul Dirigent, condus de interese superioare de stat și pentru a putea repara nedreptatea repartizării funcțiunilor publice, în Decretul No. 1 (Art. 2), a dispus următoarele :

„Toți funcționarii numiți, sau aleși, de orice categorie, rămân în funcțiunile lor.

„Din considerații de serviciu și îndeosebi din punct

de vedere al liniștii publice însă, oricare funcționar (judecător, notar public), poate fi pus în disponibilitate, eventual suprimat din oficiu.

„Se scot din vigoare dispozițiile conform cărora judecătorii și notarii publici, nu pot fi transferați fără consimțământul lor“.

Datorit deoparte dispozițiilor de mai sus, conform cărora se ridicase atât inamovibilitatea cât și netransferabilitatea notarilor publici, de altă parte în urma svonurilor ce se lățiseră despre intenția Consiliului Dirigent, de a suprima instituția notarilor publici dar mai vârtos în urma posibilităților splendide de câștig ce se deschiseră pentru avocații români, — lumea la început, nu se prea îmbulzea la posturile de notari publici.

Pentru a nu provoca o perturbare și mai mare în mersul normal al justiției din Ardeal, amenințată de ținuta recalitrantă a magistraților neromâni, Consiliul Dirigent a temporizat măsurile ce se impuneau, în scopul românzării instituțiunii notarilor publici. Astfel nici chiar jurământul nu li-se ceruse, celor vre-o 90 notari publici din Ardeal, din cari numai 3 erau români de origină. Iar de dreptul de a pune pe notarii publici în disponibilitate sau de a-i transfera, Consiliul Dirigent n'a uzat decât numai în 2—3 cazuri.

Drept consecință în timpul cât a funcționat Consiliul Dirigent, nici nu s'au făcut decât 5 numiri de notari publici și anume la 19 Maiu 1919, a lui S. Orbonaș, la 13 Iunie a lui C. Papp, la 7 August a lui V. Bejan, la 11 August a lui N. Cristeu și la 21 Augusti 1919, a lui Traian Șincai, dar și aceștia la început, primiseră numai delegațiunea de a îndeplini atribuțiile de notar public, numirile urmând mai târziu.

Cea dintâiu reglementare a exercițiului funcțiunii de notar public, s'a făcut de Comisia Regională de Unificare din Cluj la 1 August 1920, când Secretariatul General din Cluj al Ministerului de Justiție, prin ordinul circular No. 22.658 publicat în Gazeta Oficială No. 34, din 2 Octombrie 1920, a dispus ca :

„Notarii publici numiți de regimul ungar, să depună jurământul, să-și schimbe până la 1 Noemvrie 1920, sigiliile oficiale și să întrebuințeze limba română în toate actele notariale, registre, procese verbale și corespondențe oficiale.

(Se observă că chiar și unii dintre notarii publici români, numiți de Consiliul Dirigent, întrebuințau la început, în lucrările lor limba maghiară).

Tot Secretariatul General, prin ordinul circular dela 1 August 1920, publicat în același număr al Gazetei Oficiale, a luat primul măsuri pentru constituirea Camerilor notariale, organizând 4 Camere notariale; la Cluj, la Oradea, la Timișoara și Târgu-Mureș. (Sub regimul maghiar, funcționaseră numai 3 Camere: la Cluj, Arad și Timișoara. Teritoriul actuali Camere notariale Oradea, aparținea Camerei notariale din Debrein).

În baza acestui ordin, constituirea Camerei notarilor publici Oradea, s'a făcut la 12 Decemvrie 1920, însă funcționarea legală a Camerei a început abia la finele anului 1921, deoarece Regulamentul de serviciu, pe baza căruia urma să funcționeze Camera, conform Art. 32 din Legea XXXV : 1874, a fost aprobat de Directoratul General Cluj, abia la 6 Decemvrie 1921, sub No. 3048.

Constituirea legală și definitivă a Camerei Notarilor publici Cluj, s'a făcut abia la 19 Decemvrie 1921. Camera notarială Timișoara, s'a constituit la 12 Decemvrie 1920, iar Camera notarială din Târgu-Mureș, s'a con-

stituit la 14 Decembrie 1920. Se menționează aci, că aceste trei Camere din urmă, nici până astăzi nu au un regulament de serviciu, aprobat de Ministerul de Justiție.

Este de remarcat, că petiționarea posturilor de notari publici, devenite vacante în cursul timpului și complectarea lor prin numiri a început numai după publicarea celor două circulare susmenționate, a Secretariatului General din Cluj.

Astfel au fost numiți la 7 Octombrie 1920, D. Ponoran, la 9 Octombrie, Gh. Danilă, Valer Pocol, Victor Popp, Toma Vasinca, la 16 Octombrie, I. Moldovan, la 11 Noiembrie, D. Chiroiu, și la 31 Decembrie 1920, Dr. Gheorghe Popa, total 8 notari publici, toți în locuri ce au stat vacante, dela unu până la doi ani.

În anul 1921, Ministerul de Justiție, uzând de dreptul acordat prin Decretul Nr. I. al Consiliului Dirigent, a început mutarea notarilor publici numiți de vechiul regim, în urma cărei măsuri s'au produs mai multe vacanțe. Tot atunci a început și sporirea posturilor.

Deși Art. 6 din Legea XXXV : 1874, prevedea, că postul de notar public se îndeplinește pe cale de concurs și petițiunile sunt a se adresa Camerei notarilor publici, care își dă avizul asupra petițiilor intrate, — înainte de anul 1928, nici un post de notar public nu s'a complectat pe cale de concurs, iar avizul Camerei notarilor publici, asupra persoanei petiționarului, s'a cerut abia în 2—3 cazuri.

Aceasta din următoarele motive :

Decretul Nr. I al Consiliului Dirigent, precum s'a arătat mai sus, ridicase inamovibilitatea și netrasferabilitatea notarilor publici, care dispoziție implicit suspendase și dispozițiile referitor la formalitățile complectării posturilor.

Ori aceste formalități la început nici nu puteau fi observate, deoarece Camerele notarilor publici au fost constituite și au urmat a funcționa abia spre sfârșitul anului 1921, deci în anii 1919, 1920 și parte 1921, organul, care după lege trebuia să publice concursul și să-și deie avizul asupra cererilor intrate, nici nu exista.

Astfel, încetul cu încetul, au trecut în convingerea generală, că dispozițiile legii notariale ungurești (XXXV : 1874), referitor la formalitățile numirii, nu mai sunt în vigoare și solicitorii înaintau petițiile lor direct, mai întâiu resortului justiției al Consiliului Dirigent, iar mai târziu, fie Directoratului general din Cluj, fie Ministerului de Justiție în București.

Uzul de a se complecta posturile de notar public fără concurs, a fost general și a durat până când Inalta Curte de Casație și Justiție, în urma atacării în contencios a mai multor înființări de posturi și numiri de notar publici, a dat Deciziunile No. 547, 549, 550 și 575 din 4 Iunie 1927, în cari deciziuni Inalta Curtea constată, că Art. 137 din Constituție a menținut în vigoare dispozițiile Legii XXXV : 1874 (legea notarială), privitoare la formalitățile complectării posturilor de notari publici, suspendate prin Decretul No. I al Consiliului Dirigent și deci urmează, că posturile de notar public sunt a se complecta pe cale de concurs și petițiunile sunt a se adresa Camerilor notariale, care le înaintează Ministerului cu raport motivat în termen de 15 zile, după expirarea concursului.

Obligat prin aceste deciziuni, Ministerul de Justiție, cu deciziunile date la 13 Ianuarie 1928, sub N-rif 2840, 2849, 2857 și 2866, a anulat numirile declarate de Inalta Curte ca ilegale și a ordonat complectarea posturilor pe cale de concurs.

Numai de aci înainte numirile de notar public, au urmat a se face pe lângă observarea formalităților prevăzute de legea notarială XXXV din 1874.

În ce privește aplicarea dispozițiilor prevăzute de Art. 6 din Legea XXXV : 1874, privitor la numirea notarilor publici, după cele premerse, trebuie deci să distingem două epoci și anume:

1. epoca dela Unire până la promulgarea Constituției întâmplată la 29 Martie 1923, și

2. epoca ce a urmat după promulgarea Constituției.

În epoca primă, parte pentru că înainte de 1921 încă nu existau Camere notariale legal constituite, și mai ales pentru că prevederile Legii XXXV : 1874 referitor la formalitățile numirii notarilor publici, după cum s'a văzut mai sus, au fost suspendate prin Decretul Nr. I al Consiliului Dirigent — Ministerul de Justiție nu putea, dar nici nu era obligat să observe dispozițiile formalistice din Art. 6 al Legii XXXV : 1874, cari prevăd că numirea notarilor publici se face pe cale de concurs, publicat de Camerele notariale și în urma raportului motivat înaintat de acestea.

În consecință legalitatea numirilor făcute de Ministerul Justiției, fără publicare de concurs, în epoca premergătoare promulgării Constituțiunei, este în afară de orice discuțiune.

(Vezi jurisprudența Inaltei Curți de Casație și Justiție, deciziunea Nr. 472 din 18 Aprilie 1923, prin care, cu provocare la Decretul Nr. I, al Consiliului Dirigent, s'a declarat de legală mutarea forțată a notarului public Dr. I. H. dela Lipova la Oradea, făcută la 17 Februarie 1923).

În epoca a doua, fiindcă Constituțiunea, prin dispozițiile prevăzute la Art. 137, a repus în vigoare dispozițiile legii notariale, suspendate prin Art. 2 din Decretul No. I. al Consiliului Dirigent, fără îndoială, că complectarea posturilor de notari publici trebuia — conform Art. 6 al legii XXXV : 1874 — să se facă pe cale de concurs, și pe lângă ascultarea raportului Camerilor notarilor publici.

(Vezi jurisprudența Inaltei Curți de Casație și Justiție Nr. 1283 din 17 Octombrie 1924, prin care, pe motivul scoaterii din vigoare a Decretului Nr. I, s'a declarat de ilegală mutarea forțată a notarilor publici Dr. D. Ch. și Dr. T. M., făcută în 19 Martie 1924).

Dar complectarea postului de notar public, fără publicarea unui concurs, nu constituie o cauză de nulitate.

Într'adevăr, o numire în funcțiune publică este nulă de drept numai în cazul, când în lipsa condițiilor legale esențiale, efectele de drept a numirii nu se produc de loc, ele sunt excluse pentru totdeauna.

Ori după spiritul Legii XXXV : 1874, complectarea postului de notar public pe cale de concurs, nu este o condițiune esențială, care lipsind, ar determina nulitatea actului de numire.

Această dispoziție a legii nu constituie un imperativ categoric, peste care nu s'ar putea trece, ci este o simplă invitațiune dată ministrului referitor la modul de procedare, pentru observarea căreia Ministerul nu are decât răspunderea politică și nu are alt rost, decât a se de prin publicarea vacanțelor posibilitate solicitanților de ași înainta cererile pentru posturile vacante.

Pentru că concursul nu asigură solicitanților nici un drept concret și nici o prioritate asupra posturilor scoase la concurs. Scopul concursului în sistemul legilor ungare, n'a fost nici când restrângerea autorității în alegerea persoanelor găsite de potrivite Legi ungare ulterioare, ca d. ex. Regulamentul de serviciu intern judecătoresc din

1891, dispun chiar și în concret, că Ministerul în propunerile sale înaintate Regelui pentru numirea în posturile de judecători, nu este legat de rezultatul concursului.

Intr'adevăr atunci când de fapt și de drept ministrul justiției nu este legat de loc de rezultatul concursului și nici de opinia Camerei notarilor publici, având dreptul și facultatea de a numi pe oricare dintre concurenții cari întrunesc condițiunile de admitere, stabilite în Art. 1 al legii VII din 1886, fiind suveran în aprecierea meritelor și calităților individuale a concurenților, — concursul prevăzut de legile ungare nu rămâne decât o simplă formalitate.

Pentru că acest concurs nu are nimic comun cu „concursul” din sistemul legislației românești, care prevede un examen oarecare și conferă concurenților un drept stabilit la postul pentru care au concurat.

Constatăm de altfel, că jurisprudența Inaltei Curți de Casație și Justiție înclină mai nou în direcția arătată de noi, care singură corespunde spiritului legii notariale și intenției legislatorului ungar din 1874. (Deciziunea Nr. 676 din 22 Iunie 1928. Secțiunea III).

Cele premerse răstoarnă în total baza deciziunilor ministeriale, dela 3 August 1929, prin cari 19 numiri de notari publici au fost anulate, pe motivul că acele numiri s'au făcut fără publicarea concursului prevăzut de Art. 6 din legea notarială și fără avizul Camerei notariale, pentru că după cum am arătat, dispoziția legii privitoare la concurs, constituie o simplă formalitate de ordin administrativ și nu este deloc o condițiune sine qua non, a cărei neobservare ar atrage nulitatea actului de numire.

Noi tragem la îndoială chiar și admisibilitatea atacării în justiție a numirilor făcute fără concurs, pentru că dispozițiile prevăzute de Art. 99 și 107 din Constituție, au de scop apărarea drepturilor vătămăte. Ori concursul — am văzut — nu conferă nimănui nici un drept, despre a cărui vătămare s'ar putea vorbi.

La tot cazul este contrar tuturor principiilor de drept, că autoritatea care a făcut numirile cu înlăturarea unor formalități neesențiale, să revină după ani de zile, cu dela sine putere, asupra acestor numiri și să le anuleze.

Pentru că o numire în funcțiune publică, făcută de autoritatea în drept pe lângă observarea condițiunilor de admitere prevăzute de lege, conferă celui numit drepturi indiscutabile la postul primit, câtă vreme nu se constată, că pentru obținerea funcțiunei, beneficiarul ar fi recurs la fraudă, falșuri sau alte asemenea mijloace dolosive.

Însă neobservarea unor formalități de ordin administrativ, abateri cari nu stau în puțină recurenților de a le înlătura, cum sunt acele invocate în speșă de minister, nu-l pot îndreptăți pe acesta să dispună după ani de zile, anularea unei numiri.

Ministerul nu poate chema în sprijinul său deciziunea Inaltei Curți de Casație și Justiție cu Nr. 212 din 3 Martie 1928, nici pentru motivul, că această deciziune s'a dat în chestia anulării unei numiri atacate și care anulare s'a făcut în termen de 30 zile (la 28 zile după actul numirei), și nu după doi, trei, patru, cinci, șase și chiar șapte ani de zile.

Trebuie să ne ocupăm aci în special și de deciziunile cu Nr. 73.492 și 73.522, din a căror motivare se desprinde straniu și fără excepție, că acela care solicită post de notar public, trebuie să funcționeze ca judecător sau să fie membru înscris al unui barou.

Față de această interpretare gramaticală a textului Art. 1 din legea VII : 1886, noi nu putem aduce alt argument, decât faptul că în curs de 30 ani, nu s'a găsit în Un-

garia un singur om, care să fie încercat să interpreteze condițiunea prevăzută de acel articol de lege, în sensul deciziunilor ministeriale:

Intr'adevăr articolul 2 din legea XXXV din anul 1874, admitatea la postul de notar public numai pe aceia, cari puteau dovedi un stagiul notarial de doi ani.

Această dispozițiune a fost modificată, prin articolul 1 din legea VII din anul 1886, deoparte în sens restrictiv, majorându-se stagiul notarial la trei ani, de altă parte în sens amplificativ, admitându-se în funcțiune de notar public, și acei cari pot dovedi un stagiul de patru ani, fie ca magistrați, fie ca avocați.

Legiuitorul n'a fixat practica (stagiul) de magistrat și de avocat ca și o condițiune care ar preconiza o situație profesională în sensul, că numai magistrații sau avocații în plin exercițiu al funcțiunei lor ar putea fi admiși ca notari publici, ci au avut în vedere stagiul drept expedient pentru câștigarea cunoștințelor și îndeletnicirilor practice.

Altfel interpretată dispoziția legii ar însemna un monopol, un privilegiu pentru o anumită branșă, ceiace a fost străin de intenția legiuitorului din 1886.

Cităm aici dispozițiile fostului ministru de justiție maghiar, referitor la modalitățile înaintării cererilor de concurs pentru posturile de notar public și anume:

1. Notarii publici și substituții în funcțiune, înaintau cererile prin camera notarilă în circumscripția căreia funcționau.

2. Magistrații și procurorii în funcție, pe calea Președintelui de Tribunal, respective a Prim-procurorului.

3. Avocații înscriși în barou, prin baroul respectiv.

4. Funcționarii publici, pe calea șefului lor ierarhic.

5. Toți ceilalți concurenți, pe calea Prim-președintelui Tribunalului în circumscripția căreia aveau domiciliul.

Ori întrebăm ce rost ar fi avut dispozițiile prevăzute în aliniatele 4 și 5, dacă legea nu ar admite în postul de notar public și magistrați în funcțiune și avocați înscriși în barou și cum ar fi putut fi numit în postul de notar public un număr mare de magistrați trecuți în statul de pensiune?

Durere nu este primul caz, când textelor din legile străine în vigoare în ținuturile alipite, tocmai la insistența interesată a oamenilor din partea locului, li se dă o interpretare atât de necorespunzătoare spiritului acelor legi și practicei de 30—40 ani.

— Notari publici din Ardeal, înainte de a fi numiți, în acest post, parte au funcționat ani de zile ca magistrați sau înalți funcționari administrativi, parte au profesat avocatatura având cei mai mulți o bine stabilă clientelă.

Lipsiți acum de post prin surprindere, sunt nimicii formalmente în existența lor și în familiilor lor, deorace trecerea anilor n'au unde să se mai reîntoarcă și ar trebui să înceapă totul din nou, ce știm bine este atât de anevoios la o vârstă înaintată.

Dar chestiunea nu are numai această latură materială, ci și alta morală, cu urmări tot atât de funeste.

Intr'adevăr opinia publică laică nu înțelege motivele complexe a deciziunilor de anulare, cari au ridicat din posturile lor, după ani de zile pe unii notari publici, și astăzi este o convingere generală mai ales la populația rurală, că notarii publici anulați, s'au făcut vinovați de cine știe ce abuzuri și incorectitudini.

Astfel că cei vizați, sunt făcuți absolut imposibili în fața populației din părțile locului.

Suntem apoi datorii a vă aduce la cunoștința, Excelență, că anulările numirilor de notari publici, a puș și

problema validității actelor instrumentate de dânsii.

Intr'adevăr codurile civile definesc actele autentice astfel:

„Actul autentic este acela ce s'a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa, în locul unde actul a fost făcut“.

Ori efectele nulității (nullitas actus) operează „ex tunc“, și dacă numirea unui notar public a fost nulă de drept, funcționarea lui fiind lipsită de bazele legale, urmează că și actele instrumentate de dânsul sunt nule. Suntem informați, că instanțele vor fi în scurtă vreme inundate cu acțiuni de această natură.

Și aci dați-ne voie să relevăm un caz: Când regretatului Mărzescu, i-s'a adus la cunoștință, că în Ardeal funcționează un notar public în baza unei numiri din partea guvernului Karolyi, făcută în Februrie 1919 — deci când de fapt și de drept, Ardealul era unit cu patria mamă, prin urmare cauză de absolută nulitate, — regretatul fost ministru de justiție a spus: să nu ne atingem de acest caz, căci am neferici o sumedenie de oameni nevinovați, a căror acte drept consecință, ar urma să fie anulate în justiție.

Nu putem termina expunerile noastre, fără să nu atingem aci și posibilitatea celor mai demoralizatoare efecte, ce sistemul inaugurat prin anularea numirilor de notari publici, le va avea cu certitudine, asupra stărilor noastre publice în general și asupra instituției notarilor publici în special.

Dacă s'ar continua cu procedura anularilor, de sigur, că cei ce în viitor se vor succeda la guvernul țării, vor folosi aceiași armă contra acelor, cari astăzi așteaptă cu nerăbdare să fie așezați de D-Voastră, în posturile a căror vacanță a fost provocată printr'o măsură atât de puțin umană.

Deplângem de pe acum soarta acestei frumoase instituții de origină latină, care va trebui să sucombe sub povara astor fel de proceduri, de cari atât de mult a suferit pe vremuri justiția și administrația țărilor române.

Simțul datoriei, simțul cinstei, ne impune să luptăm pentru instituția a cărei modești dar credincioși și conștiinți slujitori suntem.

Nu facem alta decât ne împlinim această datorie, când dela Ministrul rău informat, apelăm la Ministrul bine și corect informat și Vă rugăm Excelență,

să binevoiți a opri furtuna ce s'a deslănțuit asupra instituției notarilor publici din Ardeal, prin seria anularilor publicată în numărul dela 14 August, 1929 al Monitorului Oficial, și a repara nedreptatea făcută celor anulați, cari atinși în drepturile lor vitale, în existența familiilor lor, au fost nevoiți în lipsa D-Voastre din țară, a se adresa justiției, pentru a nu ieși din termen.

(Vezi și „Revista Notarilor Publici“, a. II, No. 10. 1929).

REZUMATE DE JURISPRUDENTE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

In conformitate cu art. 567 pr. civ. a termenul în lăuntru cărui trebuie introdusă acțiunea pentru restituirea reș, pe cale civilă, a sumelor plătite prin efectul unei hotărâri cambiale — acțiune care nu e altceva decât o acțiune de reînnoire — e te de șase luni dela data de când a rămas definitivă sentința condamnatore.

Curtea: Având în vedere că prin decizia No. 12/928 atacată cu recurs Curtea de Apel din Oradea admite apelul făcut de părțile Banca de păstrare din Sighet și Banca de industrie și comerț din Cluj, contra sentinței Trib. Sighet No. 1723/926, pe care o reformează și în consecință respinge acțiunea intentată de reclamantul Kaufmann Mendel Berj contra numitelor părâte, pentru eliberarea unei cambii de 149 mii 872 lei.

Că pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea de Apel stabilește în fapt că reclamantul s'a imprumutat dela Banca de industrie din Cluj cu o sumă de bani, dând în schimb o cambie în alb, pe care numita bancă a complectat o pentru suma de 147.872 lei trimițând o spre încasare Băncii de păstrare din Sighet; această dia urmă bancă a făcut protestul de neplată, însă reclamantul nevoind să plătească a fost dat în judecată, iar Tribunalul a emis contra sa un titlu definitiv și executoriu, pe baza căruia reclamantul a și plătit suma de lei 70.314 pentru eliberare datoriei sale; că față cu această stare de fapt, Curtea de Apel argumentează că reclamantul nu mai punea intenția acțiunea de față deoarece există autoritate de lucru judecat, mandatul de plată emis contra sa nefiind atacat în termen de 3 zile conform art. 611 și 612 proc. civ.; în fine, Curtea argumentează că reclamantul ar fi avut posibilitatea să-și revendice dreptul său în termen de 6 luni, printr'o acțiune civilă, ceea ce n'a făcut și întrucât acțiunea de față este intentată după 3 ani dela data emiterii titlului executoriu de plată, această acțiune este tardivă;

Având în vedere că prin motivul I. de casare, recurentul susține că s'a aplicat greșit principiul „res judicata“, întrucât conform jurisprudenței — susține recurenta — se admite în anumite cazuri procesul civil pentru a zădărnici efectul mandatului de plată cambial ridicat la valoare de drept.

Considerând că, este adevărat că în drept este admisibil în principiu că părătul care a fost condamnat pe calea acțiunii cambiale, să poate obține pe calea unei acțiuni civile restituirea sumei plătite pe nedrept.

Că însă în conformitate cu art. 567 proc. civ. termenul în care trebuia introdusă o astfel de acțiune — care nu e altceva de cât o acțiune de reînnoire este de 6 luni dela data când a rămas definitivă sentința condamnatore.

Că față cu aceste principii de drept, reclamantul deși avea dreptul să ceară restituirea sumelor plătite în plus, totuși această acțiune a sa trebuia introdusă în termenul de 6 luni prevăzut de art. 567 proc. civ., sau trebuia să-și ridice în termen de 3 zile excepțiunile ce avea de făcut, contra mandatului de plată emis contra sa.

Că neprocedând astfel, cu drept cuvânt și făcând o bună aplicațiunea a principiului autorității lucrului judecat, Curtea de Apel a respins acțiunea recurentului, care, cum constată Curtea, a fost introdusă după trei ani dela data emiterii titlului definitiv și executoriu;

Că dar, motivul I. de casare este nefondat;

Având în vedere că prin motivul II. recurentul se plânge de denaturarea stărei de fapt; în desvoltarea acestui motiv recurentul susține că instanța de apel n'a examinat minuțios starea de fapt și probele

dela dosar din care ar fi putut constata că el — recurentul — n'a uzat de remediile de drept admisibile contra mandatului de plată cambial, tocmai din vina părâtei, care l'a indus în eroare promișându-i că nu-l va urmări decât pentru suma de 75.400 delorită în realitate.

Având în vedere că prin deciziunea sa Curtea de Apel, constată în fapt că reclamantul n'a dovedit în mod temeritic pentru ce nu și-a valorificat prin excepțiuni drepturile sale contra mandatului de plată emis contra sa, lăsându-l să dă vină definitiv și executoriu; Curtea mai constată că reclamantul a și executat în parte mandatul, fără a face vre-o rezervă sau vre-un protest;

Considerând că aceste constatări în fapt ale Curții de Apel fiind suficient motivate și conform cu celele și dovezile produse de părți, scapă controlului acestei înalte instanțe și deci motivul II de casare este și el nefondat.

Pertru aceste motive Curtea respinge recursul. (Cas. III. Dec. No. 304 din 22 Februarie 1929).

Societate. Asociați. Drepturile acelorora cari nu au administrația societății. Registre. (Art. 83 c. com. în vigoare în Transilvania). Din cuprinsul art. 83. c. com. în vigoare în Transilvania, rezultă neîndoișor că registrele societății fiind la sediul ei, asociații cari nu au administrația nu le pot controla în altă parte decât la sediul și biroul societății. Curtea: Asupra motivului I. de recurs:

„Omisiune esențială, nemotivare și violarea art. 100 cod com. în vigoare în Transilvania.

Curtea omite a se pronunța asupra chestiunii, dacă nepredarea bilanțului constituie sau nu neîndeplinirea unei obligațiuni esențiale în sensul prevederilor art. 100 c. com.

Curtea nu motivează soluția sa pe nici un text de lege, iar interpretarea pe care o dă Curtea legii, este contrarie textului precis al art. 100 cod com.”

Având în vedere că din decizia atacată cu recurs se constată că instanța de apel nu a omis să se pronunțe asupra chestiunii dacă nepredarea bilanțului constituie sau nu o obligație esențială în sensul art. 100 c. com., deoarece Curtea de Apel examinând această chestiune, hotărăște și motivează că, în conformitate cu art. 83 din codul de comerț, intimatul Fritz Bartsch nu era obligat să vină personal la fabrică, unde să se intereseze de mersul afacerilor și să și facă el bilanș.

Considerând că deși recurentul, în prima parte a motivului I. de recurs, se plânge că instanța de apel o omis să se pronunțe asupra chestiunii nepredării bilanțului, căci constituie o violare a art. 100 c. com., totuși la sfârșitul acestui motiv, însuși recurentul recunoaște că instanța de apel s'a pronunțat asupra acestei chestiuni, deoarece chiar el arată că totuși Curtea de Apel a violat art. 100 din codul de comerț.

Că dar, în cauză nefiind comisă o omisiune esențială și nici o nemotivare sau o violare a art. 100 c. com. motivul I. de recurs este nefondat.

2. Greșită interpretare a art. 83 c. com. în vigoare în Transilvania, prin aceea că Curtea interpretează acest text care restrânge dreptul asociaților de

a cerceta registrele prin mandat, pe când în realitate, acest text crează asociaților un drept la cercetarea registrelor.

Având în vedere că art. 83 din codul de comerț prevede că asociatul care nu are în mână administrația societății, are dreptul să se ducă la sediul societății, să se intereseze de mersul afacerilor, și să și facă bilanșul.

Că din cuprinsul acestui text rezultă neîndoișor că registrele societății fiind la sediul ei, ele nu pot fi controlate în altă parte decât numai la sediul și biroul societății.

Considerând că în speță, în tot decursul procesului, recurentul nu s'a plâns că el ar fi venit cândva la sediul societății, ca să se intereseze de mersul societății, să cerceteze registrele, sau să și facă bilanș și că acestea i-ar fi fost refuzate de intimat, ci numai că intimatul coasociat era dator să i trimită la domiciliul său registrele spre cercetare.

Că astfel fiind, întrucât pretențiunea recurentului de a i se trimită registrele societății la București, ca să le vadă mandatul său, nu poate fi bazată pe o justă aplicațiune a art. 83 c. com., și deci motivul II de casare este nefondat.

3. „Omisiune esențială.

Curtea omite să se pronunțe asupra faptului invocat de Wyss ca mijloc de apărare în apel și la prima instanță prin aceea că Bartsch trece în contul lui Wyss sume pe cari Bratesch le dă în numele său personal.

Într'adevăr, am susținut cu dovezi înaintea instanțelor de fond, atât scrise, prin întimpinara, cât și oral, că Bartsch a trecut în registrele sale, în contul lui Wyss, suma de 91.000 lei ca dotă fostei soții a lui Wyss și sora lui Bartsch.

Aceasta a negat primirea sumei atât înaintea tribunalului Ilfov, la interogator, cât și înaintea Curții, în calitate de mărtoră. Ea declară că a primit această sumă ca ajutor dat de fratele său personal, iar nici de cum ca pensie alimentară la care era obligat Wyss.

Instanța de fond omite a lua în considerare, acest mijloc de apărare invocat de Wyss care ar fi putut să stabilească reaua credință și neregulă în averea societății și în ținerea registrelor fapt care era denatură a schimba soluția procesului.

Prin aceasta Curtea comite iarăși o omisiune esențială.

Prin soluțiunea dată de Curte în apelul lui Bartsch, Wyss se găsește în situația că în drept este asociat al acestuia, iar în fapt nerecunoscut și exclus dela orice participare în întreprindere.”

Având în vedere că în definitiv, chiar dacă instanța de apel ar fi omis să se pronunțe asupra chestiunilor sumelor pe cari recurentul pretinde că intimatul le-ar fi trecut în contul său, totuși încă această omisiune nu poate fi esențială, deoarece dacă recurentul voeste într'adevăr să provoace dizolvarea și să se retragă din societate, aceasta o poate face oricând, fiindcă art. 99 c. com. îi dă dreptul ca pe calea unei simple notificări să se retragă cu toate drepturile sale, iar potrivit art. 130 pr. civ. să ceară socotelile și să și stabilească dreptul său neștirbit conform contractului, registrelor și ori că.

ror probe ce el va putea să și le producă pentru dovedirea pretențiilor lui.

Că deci și din acest punct de vedere, nefiind comisă o omisiune esențială, motivul III. de cesare este de asemenea nefondat, iar recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul. (Caș. III. Dec. No. 514 din 19 Mai 1923).

Curator. Interzis. Onorariu. Cheltueli. (Art. 79, 80, 81, 208, 259 și 48 legea XXI/1877 privitoare la tutele). Maximum de onorariu ce se poate acorda unui curator, în conformitate cu art. 79 legea din 1877, este de lei 10.000 lunar.

Curtea: Având în vedere sentința atecată cu recurs, în care rezultă că reclamantul Hadady Carol, avocat, — fostul curator al interzisului Alexandru Kavassy, decedat — introduce contra moștenitorilor interzisului, văduva Alexandru Kavassy și alții trei acțiuni.

În acțiunea No. 340/924 cere obligarea moștenitorilor la plata sumei de 69.503 lei 78 bani, capital și dobânzi, din care sumă 21.576 lei 38 bani reprezintă cheltuelile efective pe timpul dela 20/XII/921 până la 20/VIII/921 până la 20/VIII/922, iar 47.927 lei 40 bani reprezintă onorariul său de curator pe acelaș timp.

În acțiunea 3241/924 cere 17.328 lei, 906 lei cheltueli efective ivite în timpul exercitiului funcțiunii sale ca curator dela 9/VII/923 până la 30/XI/923 și 23.530 lei onorariul său de curator pe acest timp, iar în acțiunea 3018/924 cere 87.859 lei onorar avocatului pentru lucrările speciale profesionale interpretate în interesul interzisului.

Că Tribunalul conexează acțiunile acestea.

Că Tribunalul Satu-Mare admite în parte acțiunea obligând pe părți în calitate de moștenitori în succesiunea decedatului Alexandru Kavassy să plătească reclamantului 88.906 lei capital plus dobânzi, cheltueli de judecată; că în considerente, arată Tribunalul, prin decizul sedriei orfanale a jud.ului Satu Mare reclamantul a fost numit curator al interzisului Alexandru Kavassy; că în exercitarea funcțiunii sale de curator, reclamantul a făcut și i s'au ivit speșele arătate în socoteli, dar în sesmă lui; că speșele de călătorie și de întreținere socolite de fiecare drum al reclamantului, nu sunt exagerate ci sunt calculate în măsură cea mai mică; că toate drumurile arătate în socoteli ca făcute la moșia interzisului s'au făcut și executarea acestor drumuri s'a justificat din caz în caz de către antistia comunala competentă; că pe interzis l'a vizitat în casa alienașilor.

Având în privința aceasta autorizația sedriei orfanale și justificând facerea drumului prin certificatul eliberat de direcțiunea institutului; că din toate hotărârile sedriei orfanale date în această chestiune se constată că reclamantul a administrat o avere considerabilă și pe un teren vast; venituri însă nu a avut, respectiv n'a curs la mâna lui, pe de o parte fiindcă a fost îndepărtat de către Comisiunea administrativă chiar în sezonul treieratului — fără bază legală — cum s'a stabilit ulterior, iar pe de altă parte pe motivul cu pârâta l'a împiedicat pe reclamant, pe ne-

drept, în vânzări, dânsa vânzând, fără a fi îndreptățită, recolta moșiei și animalele.

Că Tribunalul arată apoi că neputând stabili venitul curat după care i se cuvine reclamantului onorariul, dar ținând seamă de dispozițiunile art. 79 și următorii din legea tuteleră, a fixat onorariul în limita majorată din lege și anume în suma de 10 mii de lei.

În afară de acest onorariu i a adjudecat cu titlu de speze făcute în interesul și în cauzele interesului, în procesul No. 340/924, suma de 21.579 lei 38 bani, iar în procesul 324/924 în acelaș titlu de drept suma de lei 17.328, cheltueli cari au fost justificate prin chitanțe, cu excepția speșelor de călătorie.

Că în ce privește onorariul avocațial cerut în acțiunea 3018/924, arată Tribunalul, că, renunțând reclamantul la sumele arătate sub punctele 13—15, 21, 22, 36, 31, 42 și 47 pentru a le valorifica în acest proces și reducându-și astfel acțiunea reclamantului la suma de 68.045 lei, Tribunalul procumpănind probele administrate în această materie depe proces și ținând seama de activitatea dezvoltată de reclamant în aceasta lucrări, a stabilit onorariul avocațial la suma de 40.000 lei;

Că, în contra sentinței Tribunalului făcându-se apel de ambele părți, Curtea de Apel Oradea prin sentința de 4 Aprilie 1927, reformează sentința primei instanțe numai în ce privește dobânzile calculate la capitalul judecat, — cheltuelile de apel le compensează.

Că în considerente arată Curtea că, stabilindu-se că reclamantul a îndeplinit funcțiunea de curator — fie și numai în mod provizoriu — aproximativ un an, el urmează a fi despăgubit de cheltuelile ce a făcut în interesul administrațiunii averii interzisului, având în acelaș timp dreptul la onorariu pentru prestațiunea făcută, căruia nu i se poate pretinde gratuitatea. Că tocmai numirea sa ca curator, făcută în vederea calității reclamantului de jurist care să aranjeze chestiunile multiple ale interzisului și din punct de vedere juridic, îi da drept la onorar chiar dacă administrațiunea sa nu ar fi adus nici un beneficiu, după cum susține pârâta.

Că în contra sentinței instanței de apel introduc recurs în casajie, atât reclamantul cât și pârâta văd. lui Alexandru Kavassy.

Asupra recursului făcut de pârât, prin care acesta invocă următoarele motive:

Violarea art. 69, 80, 81, 208, 259 și 48 din legea XX, 1877, su-ținând că greșit s'a acordat reclamantului un onorar avocațial de 40.000 lei, câtă vreme lui i se cuvine numai onorariul de curator provizor; dar chiar dacă el ar fi fost numit curator definitiv, nu poate pretinde mai mult de 1% sau 2% din beneficiul rezultat în urma gestiunii lui și în nici un caz nu o sumă care trece de 5000 lei.

Având în vedere că art. 78 din legea XX 1877 prevede că atunci când tutorele sau curatorul au făcut anumite servicii pupilului sau celui pus sub curatelă, cari fac parte din profesiunea sau industria sa, va putea pretinde plata acestor servicii în măsura cea mai mică a cerințelor legale, sau taxelor, ori preșurilor uzuale.

Că întrucât în speșă, instanța constată în fapt

că reclamantul a fost numit curator pentru absent, și în această calitate a făcut lucrări avocațiale, iar această constatare n'a fost atacată pentru denaturare, instanța a făcut o bună aplicare a menționatului text de lege când a acordat reclamantului pe lângă onorariul de curator încă și un onorar de avocat.

Că apoi legea nefăcând nici o distincțiune între curatorii provizorii și cei definitivii din punct de vedere al onorariului ce li se cuvine, instanța de apel cu drept cuvânt i-a acordat reclamantului onorariul de curator, fiind fără interes a se examina dacă acesta a fost instituit curator definitiv sau provizoriu; că în ce privește fixarea acestui onorar la suma de 10.000 lei, instanța de apel a fost autorizată să fixeze această sumă în conformitate cu art. 82 din sus menționata lege, în urma aprecierii ostentivității curatorului și a averii celui pus sub curatelă.

Că așa fiind, nici unul din motivele de casare invocate de părțile nu este întemeiat și prin consecință recursul acestuia călă a fi respins.

Asupra recursului făcut de reclamantul Hadady Carol, prin care acesta invocă următoarele motive:

Violarea art. 77, 78, 79, 80, 82, 103, 258 a legii XX 1877 și art. 270 și 372 proc. civ., comise prin aceea că i s'a stabilit ca onorar de curator numai suma de 10.000, sumă ce nu face nici 10% din venitul moșiei interzisului, căci în apel reclamantul a oferit proba cu martori pentru a dovedi ce venit a produs moșia, iar instanța de apel a omis să administreze această probă, fără a motiva.

Violarea art. 18 din legea LIV 1912, și a dispozițiilor la tariful minimal, comisă prin reducerea socotelilor despre lucrările avocaților.

Violarea art. 426 proc. civ., prin acordarea numai în parte a cheltuelilor de judecată.

Având în vedere că odată ce instanța de fond i-a acordat reclamantului ca onorar de curator suma de 10.000 lei, care e cea mai mare sumă ce i se putea acorda conform legii, reclamantul nu se mai poate plânga defixarea onorariului la această sumă.

Că ce privește susținerea cu privire la probele oferite în instanța de apel, aceasta este inexact în fapt, deoarece în actele d la dosar nu rezultă că reclamantul ar fi propus, la desbaterea în apel, administrarea vreunei probe, și prin urmare chiar dacă prin scriptele pregătitoare anterioare ar fi propus oarecari probe, totuși nefăcând el o asemenea propunere cu ocazia debaterii asupra apelului, bine Curtea de Apel nu a administrat probele de a căror neadministrare se plânge recurentul și cu drept cuvânt a omis să motiveze hotărârea sa cu privire la această omisiunea.

Considerând apoi că instanța a fost în drept să reducă sumele prelinate de reclamant pentru lucrările sale la suma de 40.000 lei, dat fiind că art. 78 din legea XX 1877 prevede că asemenea onorarii se pot prelinda numai în măsura cea mai mică a cerințelor legale sau prețurile uzuale, și dat fiind că instanța de fond, apreciind circumstanțele cauzei, a considerat suma de 40.000 lei ca corespunzătoare, între atari împrejurări nu poate fi vorba de violarea art. 18 din legea 54/912 și a dispozițiilor privitoare la tariful minimal.

Considerând, în fine, că odată ce reclamantul

a câștigat parte în instanță de apel, acea instanță cu drept cuvânt i-a acordat numai cheltueli parțiale de judecată.

Că așa fiind, Curtea de Apel nu a violat nici unul din textele de lege invocate de reclamant, așa că recursul acestuia apare nefondat și călă a fi respins ca atare.

Considerând apoi că odată ce ambele părți au fost respinse cu recursurile lor, cheltuelile de judecată în recurs urmează să fie compensate.

Pentru aceste motive Curtea respinge recursul. (Cas. I. Dec. No. 1217 din 29 Mai 1928).

Legea accelerării. Apel judecat sub regimul acestei legi, dar acțiunea fiind introdusă sub regimul procedurii civile din Ardeal. Dacă în apel se aplică dispozițiunile legii de accelerare ori cu privire la formele acțiunii, sau numai cu privire la procedură. Art. 58; 1 și 3 din legea de accelerare. Art. 58 din legea pentru accelerarea judecăților, în partea finală a primului alineat prevede că acțiunile introduse sub vechea procedură, când se găsesc în instanța de apel, se judecă după noua lege. Această dispozițiune vizează bine înțeles numai aplicarea în apel a celor noui reguli care au de scop să conducă la desăvârșirea litigiului cât mai grabnic; prin urmare, în ce privește condițiunile generale pentru intentarea acțiunilor, se aplică principiile de procedură sub imperiul cărora s'a formulat acțiunea căci ar fi fost imposibil să se cunoască la intentarea unor acțiuni dispozițiuni care au fost edictate abia ulterior. Având în vedere că prin sentința atacată cu recurs, Curtea de Apel a reformat sentința Tribunalului, respingând acțiunea recurentei văduva Ana Pop, a limine — ca rău formulată, — pe motiv că art. 1 din legea accelerării judecăților, ale cărei dispozițiuni sunt analoage cu dispozițiunile paragrafului 129 din proc. civilă, prevede că acțiunea trebuie să cuprindă o cerere precisă și executabilă; iar reclamanta neindicând pe o schișă de hartă poziția exactă și bine determinată a fiecărei porțiuni de teren ocupată de părât, pentru ca în caz de admitere a acțiunii sentința să poată fi executată, urmează că acțiunea nu întrunește condițiunile cerute de art. 1, care sunt prevăzute sub sancțiunea nulității (art. 3);

Având în vedere că reclamanta, prin recurs critică această soluțiune, susținând că rău Curtea de Apel și-a întemeiat pe dispozițiile legii de accelerare, care nu se aplicau în speță, acțiunea fiind introdusă sub regimul procedurii civile din Ardeal;

Că deasemenea, Curtea de Apel a interpretat greșit paragr. 129 din proc. civilă și a violat art. 220 și 221 din legea execuțională, deoarece obiectul acțiunii sale este bine determinat;

Având în vedere că din actele cauzei, într'adevăr se constată că recurenta a cerut prin acțiunea intentată la 23 Iunie 1924, ca părții să fie obligați a-i preda în posesiune imobilul Nr. 130 din comuna Sân Martinul Sărat Nr. top. 857/1, 857/2 și 857/3;

Considerând că art. 58 din legea pentru accelerarea judecăților, în partea finală a primului alineat prevede că acțiunile introduse sub vechea procedură, când se găsesc în instanța de apel, se judecă după noua lege;

Că, însă, această dispozițiune vizează bine înțeles numai aplicarea în apel a celor noui reguli care au de scop să conducă la desăvârșirea litigiului cât mai grabnic, prin urmare în ce privește condițiunile generale pentru inten-

tarea acțiunilor, se aplică principiile de procedură sub imperiul cărora s'a formulat acțiunea, căci ar fi fost imposibil să se cunoască la intentarea unei acțiuni dispozițiuni care au fost edictate abia ulterior;

Că așa dar, în speță fiind vorba de o acțiune introdusă în 1924, adică înainte de intrarea în vigoare a legii de accelerare, greșit Curtea de Apel s'a referit la art. 1 și 3 din această lege, și trebuia să se limiteze a judeca prezenta acțiune în cadrul paragr. 129 proc. civilă;

Considerând că, după dispozițiunile acestui text de lege, acțiunea intentată de recurentă cuprinde toate elementele necesare, precizându-se suficient și obiectul ei prin indicarea numerilor topografice din cartea funduară;

Că astfel fiind, numai cu violarea paragr. 129 din proc. civ. și printr'o greșită interpretare a art. 58 din legea accelerării judecăților, Curtea de Apel a putut să decidă respingerea acțiunii ca rău formulată, întrucât chiar dacă în caz de admitere a acțiunii ar fi dat loc la oarecare neajunsuri cu ocazia executării, procedura execuțională are dispozițiuni pentru înlăturarea lor;

Că dar recursul fiind fondat se admite, sentința atacată se casează și se trimite cauza la aceeași instanță pentru a judeca apelul în fond.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul. (Cas. I Nr. 3634/927.)

SENTINȚĂ. — Penal. — Condamnare. — Motivare. — Cum trebuie să fie. — Tribunalul e dator ca, atunci când condamnă și după ce enunță faptul imputat inculpatului, să cerceteze probele ce se aduc împotriva acestuia, să arate nominativ cari din aceste probe sunt de natură a-i forma convingerea în cauză, să expună de ce dovezile în apărare, aduse de inculpat, nu pot schimba soluțiunea procesului și în sfârșit să precizeze dacă faptele așa cum se constată în sarcina inculpatului, cad sub prevederile legii penale, ale cărei texte aplicate trebuie indicate în sentință.

C U R T E A

Asupra motivului II de casare: „Violarea Art. 161 procedura penală, Tribunalul, prin sentința ce dă, își însușește în întregime motivarea din cartea de judecată apelată. Cartea de judecată, în arătarea faptului pentru care îl condamnă pe recurent, are o motivare laconică, care nu poate echivala o motivare în spiritul Art. 61 proc. pen. Într'adevăr cartea de judecată motivează că: ... se constată că inculpații au comis faptul de furt de lemne din vagoanele direcției generale C. F. R. ... Nu se arată nici ziua, nici locul precis, nici condițiunile, elementele, cari singure ar determina existența delictului de furt. Nu este suficient să se spună că inculpații au comis faptul de furt de lemne, pentru a echivala o motivare în înțelesul legii; este necesar a se arăta faptul cu elementele lui esențiale, cari numai ele ar determina existența furtului. Lucrul acesta nu-l face nici cartea de judecată, nici sentința Tribunalului”.

Având în vedere că prin sentința supusă recursului Tribunalul Ilfov, secția II, menținând hotărîrea primei instanțe a condamnat pe Ion M. Sandu, la una lună închisoare corecțională, pentru delictul prevăzut și pedepsit de Art. 306 și 308 Codul penal.

Având în vedere că, pentru a da această soluție, Tribunalul se mulțumește să declare că: „din actele de in-

strucție și depozițiile martorilor se constată în fapt că inculpatul a furat lemne din vagoanele C. F. R.”.

Considerând că întemeiată pe motive concepute în termeni așa de vagi, cari nu permit Curții de Casație să-și exercite legiuitul său control, sentința atacată cu recurs nu poate fi considerată ca motivată; că Tribunalul era dator ca, după ce a enunțat faptul ce se impută inculpatului, să cerceteze și să anuleze problemele ce se aduc împotriva acestuia și să arate nominativ, care din aceste probe sunt de natură a-i forma convingerea în cauză, pentru ce dovezile în apărare, aduse de inculpat nu pot schimba soluțiunea procesului în apel și dacă faptele, așa cum se constată în sarcina inculpatului, cad în prevederile legii penale ale cărei texte aplicate să se arate în sentință.

Că neprocedând astfel, în speță, Tribunalul Ilfov, s. II, a pronunțat o hotărîre nemotivată și ca atare casabilă.

Că așa fiind, motivul invocat se găsește fondat și recursul urmează să fie admis și să se caseze sentința Tribunalului, trimițându-i-se cauza spre o nouă judecată, conform Art. 52 din legea pentru Curtea de Casație.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul făcut contra sentinței Tribunalului Ilfov, secția II, No. 2055/929 și în contra sentinței aceluiaș Tribunal No. 2893/927, casează suszisa sentință, socotindu-se cum n'ar fi fost și fără putere și trimite cauza spre o nouă judecare aceluiaș Tribunal.

(Cas. II Dec. 2257 dtm 8 Ap. 1929.)

Potrivit dispozițiunilor par. 534 pr. civ. din Ardeal, atacarea stării de fapt expusă în sentința instanței de apel, nu poate fi luată în considerare decât numai dacă prin cererea de revizuire s'a valorificat expres această atacare. În orice caz, instanța de revizuire nu poate schimba aprecierea probelor.

C U R T E A

(Cas. Dec. No. 521 din 28. Febr. 1929.)

Asupra cererii de revizuire, făcută de către Oana Doblea, în contra sentinței Curții de Apel Timișoara, No. c. II 693/924;

Având în vedere sentința atacată, din care rezultă că: Ana Doblea, soția lui Teodor Dehelean, a chemat în judecată, înaintea Tribunalului Arad, pe Oana Doblea, pentru a fi obligată la plata sumei de 10.800 lei, ce-i datoră pentru că soțul reclamantei, în vara anului 1920, i-a trimis ei din America, prin pârâta, suma de 400 dolari, din cari, pârâta, fără nici un drept, a schimbat 300 dolari, la cursul de 40 lei, cauzându-i reclamantei o pagubă de 10.800 lei; că Tribunalul a admis acțiunea, constatând că pârâta a recunoscut că soțul reclamantei i-a dat 400 dolari ca să-i remită soției sale; că pârâta obiectând că soțul reclamantei i-a încredințat acești bani pentru ca să cumpere un imobil și în vederea acestui scop el a schimbat dolarii, așa că la data când a venit scrisoarea din America, dela soțul reclamantei, ca să predea dolarii reclamantei, dolarii fuseră schimbați, Tribunalul a respins această obiecțiune a pârâtei; că respingerea acestei obiecțiuni, Tribunalul o motivează arătând că din declarațiile martorilor audiați, rezultă că atunci când reclamanta s'a prezentat la pârât să-i ceară banii, pârâta i-a dat 100 dolari și a răspuns pentru acest rest că nu știe câți dolari i-a încredințat în America soțul reclamantei; că în urmă, reclamanta scriind soțului ei în America, acesta i-a răspuns că i-a trimis 400 dolari și ducându-se din nou reclamanta la pârâtă aceasta a declarat că-i va da dolarii la Notarul public și când s'a dus la notarul public, pârâta nu a dat dolarii, nici valo-

rea lor pe cursul acelei zile, ci pe cursul de 40 lei dolarul; că față de această stare de fapt, Tribunalul găsește că pârâta trebuia să restituie dolarii sau valoarea lor din ziua în care a plătit reclamante, adică pe cursul de 72 lei nu de 40 lei dolarul și deci a obligat-o a plăti în total 9600 lei; că pârâta făcând apel. Curtea din Timișoara l'a respins ca nefondat prin sentința atacată cu revizuire; că pentru a da această soluție, Curtea de Apel, constată că pârâta a recunoscut primirea dolarilor, dar afirmarea sa că soțul reclamantei i-a dat mandat să cumpere cu ei un pământ și pentru acest scop i-a schimbat, această afirmare nu a putut-o dovedi cu nimic; din contra s'a dovedit că atunci când reclamanta s'a prezentat la pârâtă și i-a cerut dolarii, dânsa a obiectat numai că nu știe câți dolari i s'a dat; că pentru aceste motive Curtea de Apel, admite starea de fapt ca fiind bine stabilită de Tribunal și dat fiind că pârâta nu a justificat cu nimic că a schimbat dolarii în vederea îndeplinirii mandatului dat de a cumpăra un imobil, în această situație pârâtul trebuia să restituie dolarii sau valoarea lor la data când trebuia făcută plata riscul schimbării, făcută la altă dată, privind pe pârâtă;

Având în vedere că prin cererea sa de revizuire, pârâta repetă afirmarea sa făcută la instanțele inferioare, susținând că a avut dela soțul reclamantei un mandat prin care i se conferea între altele și dreptul de a schimba dolarii chiar în ziua sosirii în țară; că reclamanta posedă o scrisoare prin care se face dovada acestui mandat, scrisore pe care nu voește a o produce; că depozițiile martorilor audiați, trebuiau apreciate și interpretate în sensul susținerilor pârâtei;

Având în vedere, că prin cererea de revizuire nu se pretinde că în raport cu starea de fapt — așa cum a fost stabilită de către instanța de apel — soluțiunea dată este greșită în drept;

Că această cerere de revizuire se întemeiază pe altă stare de fapt, dedusă prin o altă apreciere a probelor de cât aceia a instanței de apel;

Considerând însă că potrivit dispozițiilor § 534 pr. civ. din Ardeal, atacarea stării de fapt expusă în sentința instanței de Apel nu poate fi luată în considerare de cât numai dacă prin cererea de revizuire s'a valorificat expres această atacare și chiar dacă această condiție este satisfăcută, instanța de revizuire nu poate schimba apreciere probelor;

Considerând că în speță întrucât pe de-o parte o valorificare expresă în sensul § 534 pr. civ. nu s'a făcut prin cererea de revizuire și pe de altă parte întrucât se critică și se cere schimbarea aprecierii probelor administrate, urmează că această cerere de revizuire este neîntemeiată și deci cată a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive Curtea respinge cererea de revizuire.

PENSIUNI. — Revizuire. — Termen. — De când încep să se socotească. (Art. 42 Legea generală de pensuni).

Termenul de 60 zile prevăzut de Art. 42 din Legea generală de pensuni, pentru introducerea cererilor de revizuire nu poate fi socotit ca începând să curgă, de cât dela acea dată, despre care instanța de revizuire constată în mod neîndoios că reprezintă momentul când petiționarul a luat cunoștință de eroarea materială a cărei în-

dreptare a solicitat-o prin cererea de revizuire.

Așa fiind, Comisiunea centrală nu poate decide că data descoperirii ei rezultă dintr'o simplă prezumpțiune dedusă din comunicarea deciziunii întemeiate pe eroarea semnalată.

(Cas. III, Dec. No. 511/929).

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — Detașare. — Mutare. — Nemulțumire. — Acțiune. — Termen. (Art. 4, al. 2 I. pentru contenciosul administrativ).

Deși este cert în drept, că în conformitate cu Art. 4, al. 2 din legea pentru contenciosul administrativ, în caz de detașare, care echivalează cu transferarea (mutarea), termenul acțiunii în contencios este de 30 zile și curge dela publicarea în Monitorul Oficial a deciziunii atacate, totuși acestui text nu i-se poate da altă interpretare decât că numai atunci termenul curge dela publicarea în Monitorul Oficial, când cel interesat nu a luat cunoștință pe altă cale despre actul pretins ilegal, întrucât publicarea pentru dânsul nu prezintă nici un interes din moment ce a luat cunoștință despre actul pe care înțelege să-l atace.

(Cas. III, Dec. No. 64/929).

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. Funcționar public. — Salariu. — Plata. — Refuz. — Dacă reprezintă un act administrativ de autoritate. (Art. 1. I. pentru contenciosul administrativ). — Ministerul de Justiție. — Salariu. (Art. 2, I. 10 Aug. 1927; Art. unic al legii din 4 Apr. 1928).

Refuzul unei administrațiuni — Stat, Județ sau Comună — de-a plăti unui funcționar public salariul convenit după lege, fie și pe un timp determinat, este un act administrativ de autoritate, deoarece administrațiunea se comportă în atare caz ca autoritate de drept public și ca organ de executare a legii, iar nu ca persoană juridică lucrând în cadrul obligațiilor ei contractuale sau izvorâte din delictе ori quasi-delictе.

Sporul de două miliarde, prevăzut prin legea din 10 August 1927, pentru îmbunătățirea situațiunii materiale a funcționarilor publici, urmează să se atribue după deciziunile Ministerului de Justiție și legea din 4 Aprilie 1928, numai magistraților, iar nu și celorlalți funcționari.

(Cas. III, Dec. No. 528/929).

PROBATORII. Martori. — Admisibilitate. — Aprecieri. — Limite.

Deși utilitatea și concludența unei probațiuni, ca și admiterea sau respingerea probei testimoniale, aparțin suveranei aprecieri a instanței de fond, această suveranitate nu poate fi înțeleasă și nu se poate exercita de cât după ce s'a dat tuturor părților în proces, posibilitatea să se apere și să producă dovezile necesare cauzei lor. Altfel se violează principiul fundamental de drept potrivit căruia nimeni nu poate fi condamnat numai pe probele aduse de cealaltă parte.

(Cas. II, Dec. No. 2254/929).

RECENZII

Dreptul penal al minorilor de Dr. Carol Nesselrode judecător Trib. Bihor. Editura tip. și litogr. Românească, Soc. anonimă, Oradea, 1929.

Un volum format mic de aproape 400 pagini, minunat tipărit, conține în strânsă legătură cu dispozițiile codului penal maghiar în vigoare în Ardeal, relativ la minori, toate formularele și precepte de înființare și funcționarea Societăților de patronaj pentru îmbunătățirea soartei infractorilor minori. E lucrare de merit și trebuie cercetată mai ales de acei ce se ocupă cu retușarea ultimă ce se va da operei naționale „Codul penal unificat românesc” ce așteaptă trecerea prin parlament.

„Căutarea paternității” de dr. M. Kernbach, docent al Universității din Cluj, dela institutul Medico-legal Cluj. O serie de observări relativ la acest subiect văzute prin prisma nouilor date biologice medicale și terapeutice.

Codul „Contenciosului Administrativ”, cuprinzând doctrină, legislație și jurisprudențe cu desbaterile parlamentare, expunere de motive, rapoartele raportorilor dela Cameră și Senat și un tablou de jurisprudențe pe ministere de d. George P. Aronescu, consilier la Curtea de Apel din Brașov. Tip. inch. Egető A. & K. Brașov, str. Porții 66. Un volum de 200 pagini, prețul 300 lei. Se poate procura dela autor.

Volumul domnului Consilier Aronescu este foarte bine venit fiind o carte externă de utilă pentru magistrații și avocații ce aplică zilnic în fața instanțelor, legea Contenciosului Administrativ.

Nu e vorba aci de teorie prea multă, doctrină indeosebi cu cari s'au ocupat dnii P. Negulescu, Anibal Teodorescu, Rarincescu, Alexeanu, etc.; ci de o sistematizare a materiei contenciosului nostru administrativ din punctul de vedere legislativ cu interpretarea jurisprudențială la zi. Lucrarea este de absolută nevoie în pledoariile spețelor concrete în fața Curților de Apel și de Casație. Este pe înțelesul tuturor celor ce, în conflict cu puterea executivă vin să-și valorifice în fața instanțelor judecătorești dreptul lor încălcat astfel.

Ocupându-se în partea teoretică despre „Actele supuse Contenciosului Administrativ”, autorul pe scurt lămurește 1) Cari sunt acele acte; 2) Cari sunt actele administrative de autoritate și ce condiții trebuie să îndeplinească; 3) Actele de gestiune; 4) Ce cuprinde actele de guvernământ și când se poate cere anularea lor, etc., etc. Cum și când se pot formula plângeri în contencios activ, pe ce motive, instanțele competente, etc., etc., și procedura, aducând soluții practice, cu indicarea deslegării Inaltei Curți de Casație. Se mai ocupă autorul de Legea „Contenciosului Ad-tiv” adnotând-o sub fiecare text cu jurisprudența Casației și expunerea de motive. În ultima parte a lucrării sub titlul „Jurisprudență”, autorul citează sute de jurisprudențe cu soluții, cu afaceri de Contencios pe Ministere, citând de multeori, drept argumentare, aproape în extenso, motivarea instanțelor ce au soluționat.

Recomandăm călduros această prețioasă lucrare, iar

autorului îi aducem toate laudele pentru contribuția și ajutorul dat astfel tuturor celor chemați a desbate și soluționa în procesele de Contencios Administrativ.

INFORMAȚIUNI

Congresul internațional de drept penal dela București. — După cum am anunțat în numărul precedent al revistei noastre, a avut loc, la București, în 6—12 Octomvrie al doilea Congres internațional de drept penal.

Cu tot doliul ce a cuprins țara, în urma bolii și morții înaltului Reget Buzdugan, întâmplată tocmai în timpul inaugurării și ținerii Congresului în București și cari au micșorat din fastul pregătirilor ce se făcuse, congresul acesta, care a ridicat mult prestigiul țării românești în ochii străinătății, a avut un rezultat științific strălucit.

Deschis solemn Duminecă 6 Octomvrie la ora 11 a. m. în sala Ateneului din București, conform programului, printr'un discurs inaugural al d-lui Ministru ad interim la Justiție, în lipsa regretată a d-lui Junian, discursurile răspuns al d-lui Carton de Wiart, președintele Asociațiunii internaționale de drept penal, urmată de celelalte discursuri ale reprezentanților Franței, Belgiei, Italiei, Bulgariei, Greciei, Poloniei și Jugoslaviei au împrumutat acestei reuniri savante internaționale, o strălucire ce a impresionat adânc auditoriul alcătuit din tot ce capitala țării are mai select și distins.

Elogiile pe cari străinătatea, prin reprezentanții ei iluștri savanți ai științei mondiale penale, le-a adus țării noastre, aleasă ca loc de reunire al celui de-al doilea Congres al Asociațiunii internaționale de drept penal, au avut răsunet mare în țară și străinătate, convingând pe toți românii de importanța crescândă și locul pe care scumpa noastră țară românească este chemată să-l aibă în lume.

Lucrările congresului s'au urmat în zilele de Luni, Marți și Miercuri, 7, 8 și 9 Oct., în sala de ședințe a Senatului, iar despre rezultatul științific obținut s'a pronunțat într'un strălucit discurs de mulțumire marele penalist italian dl. Garafalo, invitând pe coparticipanți, peste trei ani la al treilea congres ce se va ține în Italia la Palermo. Rezultatul științific obținut cu privire la problemele puse în discuție, îl vom rezuma într'un număr viitor, după apariția volumului ce se tipărește în acest scop la București.

Congresiștii, în zilele de Joi, Vineri și Sâmbătă, 10, 11 și 12 Oct., au făcut excursii pe valea Prahovei, Câmpina și Sinaia, la Aiud, unde li s'a făcut o primire măreață și s'a încheiat la Cluj, oraș în care excursioniștii au fost sărbătoriți printr'un mare banchet oferit de primăria municipiului în seara de 12 Oct., și care a avut loc în sala restaurantului New-York, sub prezidenția savantului profesor dl. Racoviță, rectorul Universității Clujene.

Răspunsurile oaspeților la urările de bun venit au evidențiat impresia excelentă despre țara noastră, și cu care excursioniștii au plecat lăsându-ne mângăerea că acest congres și-a ajuns scopul, acela de-a face cunoscută peste hotare, odată cu frumsețea naturală a țării românești și fama ospitalității naționale ce vor contribui la locul pe care România trebuie să-l ocupe în concertul științific european.

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca gheața
Mai ieftin ca gheața
Mai sănătos ca gheața**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
dus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

**Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18**

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” S^crietate Anonimă

Depozit de cauciucuri. Piese de schimb și accesorii **Str. Reg. Marla 10** Telefon 2-16 Cluj

Reprezentanța generală:

Garaje, benzină și ulei. Atelier de reparațiuni **Cal. Dorobanților 18**. Telefon 4-89 Cluj

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland
renumitele uzini a lui General Motors